

Vapaaehtoinen
pelastuspalvelu

AUTTAJIEN VERKOSTO

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu

TOIMINTASUUNNITELMA 2017

Hyväksytty keskustoimikunnassa 17.11.2016

Toimintasuunnitelma 2017

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu on Suomen Punaisen Ristin koordinoima 52 järjestön ja yhteisön yhteenliittymä.

Suomen Punainen Risti vastaa myös maalla tapahtuvan toiminnan koordinaatiosta. Vapaaehtoista meri- ja järvipelastusta koordinoi Suomen Meripelastusseura ja vapaaehtoista lentopelastusta Suomen Lentopelastusseura.

Alueellisesti ja paikallisesti Vapaaehtoisen pelastuspalvelun hallinto-organisaatio koostuu 15 maakuntatoimikunnasta ja noin 150 paikallistoimikunnasta.

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu toimii koko Suomessa niin kaupungeissa kuin maaseudullakin.

Vapaaehtoisessa pelastuspalvelussa toimii eri puolilla Suomea yli 1400 eri hälytysryhmää, joissa on yli 22000 vapaaehtoista. Meripelastusseuralla on 130 alusta ja 2 000 vapaaehtoista. Lentopelastusseuran jäsenyhdistyksillä on yhteensä yli 70 etsintälentoon soveltuvaa lentokonetta ja 1400 koulutettua vapaaehtoista.

Vapepan vapaaehtoiset toimivat viranomaisten tukena kun apua tarvitaan nopeasti tai toimintaan tarvitaan runsaasti resursseja. Vuosittain hälytysryhmät osallistuvat useihin satoihin hälytystehtäviin maalla, kun poliisi-, pelastus-, sosiaali- ja terveystoimijat hälyttävät Vapepan avukseen.

Yleisimmin Vapepa hälytetään avuksi kadonneen henkilön etsintään, mutta koulutettuja vapaaehtoisia tarvitaan myös esimerkiksi laajamittaisissa evakuoineissa, liikenteen ohjauksessa ja tulipalojen jälkihoidossa.

VALTAKUNNALLINEN TOIMINTASUUNNITELMA 2017

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun toimintasuunnitelma vuodelle 2017 on 52 järjestön yhteistoiminnan ja koordinaation suunnitelma. Valtakunnallisen, alueellisen ja paikallisen koordinaation ansiosta Vapepan hälytysryhmät pystyvät toimimaan viranomaisten tukena yhdessä sovitulla tavalla koko maassa.

Vuoden 2017 toimintasuunnitelma toteuttaa vuosille 2012–2020 laadittua toimintalinjausta, jonka tavoitteena on varmistaa toiminnan jatkuvuus ja säilyttää kehitystyön suunta yhtenäisenä. Toimintalinjauksen toteutumista arvioidaan jäsenjärjestöille säännöllisesti tehtävällä kyselyllä sekä yhteisissä työkokouksissa luottamushenkilöstön ja valmiuspäälliköiden kesken.

Valtakunnallisen toimintasuunnitelma perustuu Vapaaehtoisen pelastuspalvelun työvaliokunnan ja keskustoimikunnan kokousten päätöksiin sekä jäsenjärjestöjen toukokuisen yhteistapaamisen työhön. Suunnitelman työstämiseen ovat osallistuneet jäsenjärjestöjen lisäksi myös maakuntatoimikuntien puheenjohtajat sekä Suomen Punaisen Ristin valmiuspäälliköt.

Vuoden 2017 toimintasuunnitelman painopisteenä on entistä toimivampi yhteistyö eri Vapepa-järjestöjen kesken niin valtakunnallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla. Eri viranomaisten ja aluehallinnon uudistusten myötä varaudumme toimimaan sujuvasti yli hallinto- ja organisaatorajojen.

Jatkamme eri viranomaisten suuntaan tapahtuvaa yhteistyötä Vapepan osaamisen hyödyntämiseksi sekä toimivamman yhteistyön rakentamiseksi. Tähän liittyy Vapepan tarjoaman tuen entistä selkeämpi kuvaaminen.

Koulutuksessa painopiste on koulutussisältöjen ja menetelmien ajanmukaistaminen, mihin osaltaan käyttöönotetut ja -otettavat uudet toimintamallit luovat tarvetta.

Vuonna 2017 jatketaan verkostolle keskeisen työkalun - viestinnän kehittämistä. Viranomaisille, eri järjestöille ja suurelle yleisölle suunnattujen uudistettujen www-sivujen rinnalle luodaan jäsenistöä palveleva extranet-osuus.

Lähimmäisen apuna – viranomaisen tukena

HÄLYTYSTOIMINTA JA AUTTAMISVALMIUS

Viranomaisyhteistyö on toiminnan lähtökohta

Toimiva viranomaisyhteistyö on Vapaaehtoisen pelastuspalvelun toiminnan perusta. Vapepa toimii vain viranomaisen hälyttämänä.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja viranomaisten yhteistyötä määrittelevät valtakunnalliset ja alueelliset sopimukset. Sopimuksia uudistettaessa pyritään valtakunnallisesti harmonisoituihin alueellisiin sopimuksiin.

Vapepa on edustettuna viranomaisyhteyksissä, joihin se on kutsuttu joko omassa roolissaan tai yhdessä Suomen Punaisen Ristin kanssa. Turvallisuuskomitea ja sisäisen turvallisuuden ohjelma tunnustavat Vapepan roolin järjestöjen avustustoiminnassa ja etenkin häiriötilanteisiin varautumisessa.

Vuoden alusta täysimittaiseen käyttöön otettavan hälytysjärjestelmä OHTOn mahdollistaa vapaaehtoisten hälyttämisen maa-alueilla tehokkaammin ja hallitummin. Meripelastusseura ja lentopelastusseura toimivat omien hälytysjärjestelmiensä kautta.

OHTOn kautta tapahtuvaa hälyttämistä kehitetään edelleen kokemusten ja viranomaisten palautteen perusteella. Toistaiseksi OHTOssa on toteutettu tärkein toiminnallisuus, eli hälytystoiminnan tukeminen. Seuraavana vuorossa ovat koulutus- ja osaamisrekisterin kehittäminen. Alunperin OHTOon suunniteltu tapahtumien, koulutusten ja tilaisuuksien ylläpito ja sisäinen markkinointi toteutetaan erillisen perustettavan ekstranetin kautta.

OHTOn kautta saadaan aiempaa paremmin seurantatietoa toiminnasta ja sen laadusta. OHTOn tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään sekä valmiuden kuin hälytystoiminnan kehittämiseen mm. alueellisen kattavuuden seuraamisella.

Erilaiset harjoitukset ja koulutukset ovat tärkeä osa viranomaisyhteistyötä ja niihin tullaan satsaamaan tulevien vuosien aikana. Yhteistoimintaharjoitusten merkitys kasvaa viranomaisten aluerajojen muuttuessa. Muun viranomaisyhteistyön ohessa Vapepalle on luontevaa osallistua viranomaisten rinnalla valtakunnallisiin tapahtumiin kuten 112-päivään, turvallisuusmessuihin ja vastaaviin tapahtumiin.

Osana yhteistyötä viranomaiset osallistuvat päätöksentekoon kaikissa niissä Vapepan toimielimissä ja työryhmissä, joissa heillä on edustusmahdollisuus (keskustoimikunta, maakuntatoimikunnat sekä paikallistoimikunnat). Tulevan vuoden aikana erityisesti sosiaalitoimen viranomaisedustusta ja -asiantuntemusta kutsutaan nykyistä laajemmin mukaan yhteistoimintaan ja suunnitteluun.

Vapepan ensihuoltotoiminta toimii viranomaisten pelastus- ja ensihoitotoiminnan jatkeena. Viranomaisten tietoisuutta pyritään lisäämään Vapepan ensihuoltoryhmien osaamisesta ja sen hyödyntämisestä.

Pelastustoimen kanssa luodaan valtakunnallisia ja alueellisia yhteistyömalleja liittyen pelastustoimen hallintouudistukseen ja uusiin aluejakoihin. Tähän liittyen edistetään vapaaehtoiset öljyntorjunnassa jatkohankkeen puitteissa yhteistä toimintamallia laajojen ja suuria vapaaehtoisjoukkoja vaativien häiriötilanteiden hallintaan. Vapaaehtoiset öljyntorjunnassa -jatkohankkeen toinen keskeinen yhteistyötaho ovat rajaviranomaiset. Monialaisiin merionnettomuuksiin varautumisessa (MoMeVa) jatketaan yhteistyötä Rajavartiolaitoksen kanssa.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun keskushallinto

- Yhteydenpito viranomaisiin valtakunnallisella tasolla.
- Sopimusten päivittäminen, sopimusten teko mahdollisimman korkealle ja kattavalle tasolle.
- OHTO järjestelmän ylläpito ja valtakunnallinen tuki.
- OHTOn hyödyntäminen määrällisessä ja laadullisessa seurannassa sisältäen mm. ensihuollon tehtävien laadun ja määrän valtakunnallinen kartoituksen.
- Alueellisten kouluttajien ja OHTO-kummien tukeminen käyttöönnotossa.
- Toiminnanohjausjärjestelmän, hälytystoiminnan ja valmiuden edelleen kehittäminen.

Jäsenjärjestöt

- Edustus eri tason toimikunnissa.
- Osallistuminen yhteisiin tapahtumiin ja harjoituksiin.
- Järjestön omien vapaaehtoisten sitouttaminen OHTOn kehittämiseen ja käyttöön.
- Järjestökohtaisten tarpeiden määrittely OHTOn jatkokehitystä varten.

Maakuntatoimikunnat ja valmiuspäälliköt

- Poliisiin ja pelastustoimen edustajat toimikuntiin.
- Poliisilaitos- ja pelastuslaitostapaamiset.
- Yhteydet sosiaali- ja terveystoimen osalta kuntiin ja sairaanhoitopiireihin.
- OHTOn tietojen ylläpito, hälytystietojen/raporttien seuranta ja tarkastaminen.
- OHTOn käytön ja käyttöönoton tukeminen.

Paikallistoimikunnat

- Yhteydenpito paikallisella tasolla.
- OHTOn käyttöönotto.

KOORDINAATIO

Koordinaatiossa keskeinen tehtävä on yhteistyön ja yhtenäisyyden lisääminen. Suomen Punainen Risti koordinoi 52 järjestön ja yhteisön yhteenliittymää, jossa vapaaehtoista meri- ja järvipelastusta koordinoi Suomen Meripelastusseura ja vapaaehtoista lentopelastusta Suomen Lentopelastusseura.

Vapapan hallintoa kehitetään luomalla temaattisia työryhmiä ja kiinnittämällä paremmin jo olemassa olevia työryhmiä keskustoimikunnan tueksi, jolloin mm. SPR:n koordinaatiotehtävään liittyville Sote –järjestöille luodaan oma toimintaan painottuva työryhmä.

Järjestöjä kannustetaan ja tuetaan Vapepa-toiminnan sisällyttämistä osaksi omaa toimintaansa mm. asettamalla omalle Vapepa-toiminnalleen tavoitteet ja määrittelemällä keinot ja resurssit tavoitteisiin pääsemiseksi.

Järjestöt asettavat edustajansa keskustoimikuntaan sekä kaikkiin maakunta- ja paikallistoimikuntiin, joiden alueilla järjestöillä on toimintaa. Järjestöjen tulee suunnitelmissaan varautua edustautumaan myös Vapepan työryhmissä. Järjestöjä kannustetaan tuomaan esiin omassa viestinnässään järjestön roolia ja jäsenyyttä Vapepa-verkostossa.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun keskushallinto

- Valtakunnallinen koordinaatio Suomen Punaisen Ristin keskustoimiston toteuttamana.
- Koordinaation määrittely ja yhteisymmärryksen rakentaminen.
- Temaattisten työryhmien perustaminen ja kytkeminen kokonaisuuteen.
- Toimikuntien roolin selkeytys vapaaehtoistoiminnan tukena.
- Toimintasuunnitelma.
- Vuosikello / yhteinen kalenteri.

Jäsenjärjestöt

- Vapepa-toiminnan tavoite selkeytys kunkin järjestön sisällä:
 - Mitä tuomme Vapepaan?
 - Miten Vapepa tukee omaa toimintaamme?
- Koordinaation toteuttaminen ja edustuksellisuus.
- Tuki järjestöjen omalle Vapepa-toiminnalle.
- Vapepa-osio järjestöjen toimintasuunnitelmiin sekä toimintakertomuksiin.
- Verkostoituminen ja toimikuntien tukeminen.
- Osallistuminen mahdollisuuksien mukaan Vapepan paikallisiin ja alueellisiin tapahtumiin.

Maakuntatoimikunnat ja valmiuspäälliköt

- Toimikuntien aktivoiminen.
- Toimintasuunnitelmat.

Paikallistoimikunnat

- Paikallinen järjestöyhteistyö

KOULUTUS

Vapepan tärkein resurssi ovat koulutetut ja järjestäytyneet vapaaehtoiset. Järjestöt kouluttavat myös itse omia vapaaehtoisiaan. Tavoitteena on, että jokaisessa maakunnassa tarjotaan kaikkia peruskursseja. Mahdollisuuksien mukaan kukin maakunta järjestää vuosittain kolme kutakin peruskurssia (etsintä, ensihuolto ja viestitoiminta).

Peruskurssien sisältöjen tarkistamista ja menetelmien ajantasaistamista jatketaan ja koulutusten yhteiset ja yleiset osuudet siirretään verkko-opinnoiksi kehitettävälle verkko-oppimisalustalle.

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu kehittää koulutus- ja harjoitustoimintaa yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun kanssa. Poliisin etsintäkoulutuksen kouluttajakoulutuksiin osallistuu myös jatkossa 1-2 Vapepan valmiuskouluttajaa. Poliisin edustajia pyritään saamaan mukaan kaikkiin harjoituksiin. Vastaavanlaisia yhteyksiä pyritään rakentamaan myös muiden yhteistyöviranomaisten kanssa. Tavoitteena on järjestää yhteisiä koulutus- ja harjoitustilaisuuksia eri viranomaisten kanssa ja kesken sekä käydä esittelemässä toimintaa puolin ja toisin.

Vapaaehtoiset öljyntorjunnassa jatkohankkeen kautta koulutetaan Vapepan vapaaehtoisia erityisesti johtamisessa sekä erilaisissa huoltotehtävissä ja spontaaneiden vapaaehtoisten hyödyntämisessä ja pikakouluttamisessa.

Vapaaehtoisten ensihuolto-osaamisen vahvistamista jatketaan toteuttamalla yhteistä ensihuollon, henkisen tuen ja ensiavun ryhmänjohtajakoulutusta. Yhteisellä koulutuksella tarjotaan vapaaehtoisille parempi valmius johtaa ensihuollollisia ja henkisen tuen tehtäviä valmiusryhmissä. Erityisesti henkien tuen toimintaa ja asemaa Vapepassa vahvistetaan. Myös laajamittaiseen maahantuloon varautumisen akuutteja tehtäviä kytetään selkeämmin osaksi Vapepan toimintaa.

Ensihuollon jatkokursseja järjestetään piirien yhteistyönä. Piireille tarjotaan asiantuntijatukea kurssien järjestämisen käynnistämiseen. Vuonna 2017 järjestetään kaksi ensihuollon kouluttajakoulutusta, yksi uusille kouluttajille ja toinen kertauskurssi. Nykyisten kouluttajien tietotasoa pidetään yllä täydennyskoulutuksen lisäksi ajantasaisella kouluttajasivustolla ja koulutusmateriaalilla.

Vapepan koulutuskokonaisuuteen kuuluu myös viestintäkoulutuksen sekä Vapepa-sukeltajien koulutus. Lisäksi jäsenjärjestöjen kautta koulutetaan mm. rantaöljyntorjunnan osaajia, liikenteenohjaajia, etsintäkoirien ohjaajia sekä muita eri auttamistilanteiden erityisosaajia.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun keskushallinto

- Oppilaitosyhteistyö (Pelastusopisto, Poliisiammattikorkeakoulu, Raja- ja merivartiokoulu).
- Harjoitusten suunnitteleminen yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Jäsenjärjestöt

- Yhteisen Vapepa-koulutuksen markkinointi ja toiminnasta tiedottaminen Vapepan tiedottajan tuella.
- Järjestöjen omat koulutukset.

Maakuntatoimikunnat ja valmiuspäälliköt

- Oppilaitosyhteistyö
- Harjoitusten suunnitteleminen ja toteuttaminen yhteistyössä viranomaisten kanssa.
- Kolme peruskurssia / maakunta.

Paikallistoimikunnat

- Paikallistason toteutus ja osallistuminen

TOIMINNAN LAAJUUS JA TUNNETTUUS

Aktiivisella viestinnällä Vapepa lisää näkyvyyttään ja vahvistaa toimintakykyään. Uusia verkkosivuja kehitetään edelleen, sosiaalisen median käyttöä lisätään ja tuotetaan Vapepan toimintaa esitteleviä videoita.

Sisäisen viestinnän keinoin lisätään jäsenjärjestöjen ja vapaaehtoisten keskinäistä vuorovaikutusta ja tuetaan vapaaehtoisia. Jäsenjärjestöihin ollaan yhteydessä siten, että osallistumismahdollisuudet ja toiminta ovat järjestöille tuttuja myös toimi- ja luottamushenkilöstön vaihtuessa. Jäsenjärjestöjen suhteen painotetaan niiden oman Vapepa toiminnan tunnettuutta ja sisäisiä toimintamahdollisuuksia. Jäsenjärjestöille Vapepan verkosto tarjoaa mahdollisuuden ohjata vapaaehtoisiaan osallistumaan käytännönläheiseen koulutus- ja hälytystoimintaan. Vapepan hälytystilanteita pyritään hyödyntämään myös jäsenhankinnassa. Tavoitteena on erityisesti saada mukaan nuoria toimijoita.

Uusien jäsenjärjestöjen tueksi luodaan perehdyttämispaketti valtakunnalliselle, alueelliselle ja paikalliselle tasolle.

Ulkoisen viestinnän tavoitteena on lisätä toiminnan tunnettuutta, tukea uusien vapaaehtoisten rekrytointia ja vahvistaa toimintaa viranomaisten ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Tavoitteena on, että kansalaiset tuntevat Vapepan sen auttamisvalmiudesta ja asiantuntemuksesta, sekä tietävät mahdollisuutensa osallistua itse auttamistehtäviin Vapepan jäsenjärjestön jäsenenä. Aktiivisen viestinnän kautta voidaan myös spontaaneja vapaaehtoisia ohjata Vapepan kautta auttamisen piiriin ja lisätään heidän luottamustaan Vapepan kykyyn tukea viranomaisia yksittäisissä tilanteissa.

Vuonna 2016 toteutetun verkkosivu-uudistuksen jälkeen vuorossa on ekstranetin rakentaminen. Lisäksi OHTOn laajennettua riittävästi, aloitetaan Vapepan uutiskirjeen lähettäminen suoraan jäsenistölle.

Viestinnän suuri haaste on Vapepan valtakunnallinen yhteisharjoitus ILMI 2017 elokuussa. Sen kautta pyritään tuomaan eri kohderyhmille esiin koko Vapepan toiminnan kirjo.

Viestinnän vahvistamiseen tarvitaan koko verkoston yhteistyötä. Tiedottajan tukena toimii vuonna 2011 perustettu jäsenjärjestöjen viestintätyöryhmä.

Keskustoimisto

- Uusien jäsenyhteisöjen ja -järjestöjen kartoittaminen ja hankkiminen.
- Viestintäkoulutusten järjestäminen vapaaehtoisille yhdessä valmiuspäälliköiden kanssa.
- Viestintäohjeiden jakaminen toimikuntien käyttöön yhdessä valmiuspäälliköiden kanssa.
- Ekstranetin rakentaminen ja kehittämien.
- Suoraan jäsenistölle menevän uutiskirjeen lanseeraaminen.
- Vapaaehtoisten ja piirien viestinnän tuki päivittäisissä viestintätilanteissa ja hälytystilanteissa.
- Valtakunnallinen mediayhteistyö.
- Vapepan sosiaalisen median kanavien ja verkkosivuston ylläpito ja kehittäminen.
- Vapepa-info -lehden julkaiseminen kahdesti vuodessa.
- Valtakunnallisten viestintä- ja kampanja-aineistojen ylläpito.
- Viestintäsuunnitelman laatiminen yhteistyössä keskustoimikunnan ja jäsenjärjestöjen kanssa.

Jäsenjärjestöt

- Vapepan näkyvyyden lisääminen järjestön omassa viestinnässä.
- Yhteisen Vapepa-materiaalin käyttö ja hyödyntäminen.
- Päivittäinen yhteistyö sosiaalisessa mediassa ja sisällöntuotannossa.
- Viestintäryhmän osallistuminen Vapepa-viestinnän suunnittelemiseen.
- Aktiivinen viestintä keskustoimistoon tapahtumista ja tilanteista, jotka voidaan ottaa esiin Vapepan valtakunnallisessa viestinnässä.

Maakuntatoimikunnat ja valmiuspäälliköt

- Toimikuntien verkkosivujen ylläpito.
- Aktiivinen viestintä toimikunnan omasta toiminnasta alueen medioille.
- Alueellisten uutisten tuottaminen.
- Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistuminen.
- Aktiivinen viestintä keskustoimistoon tapahtumista ja tilanteista, jotka voidaan tai jotka tulee ottaa esiin valtakunnallisessa viestinnässä.

Paikallistoimikunnat

- Aktiivinen viestintä toimikunnan omasta toiminnasta paikallisille medioille.
- Paikallisten uutisten tuottaminen.
- Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistuminen

Helsingissä 17.11.2016

